

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

ANATOMIJA ČLOVEŠKEGA TELESA

COMPENDIUM TOPOGRAFSKE ANATOMIJE
IN NAVODILA ZA VAJE

Božena Pejković

Univerza v Mariboru

Medicinska fakulteta

ANATOMIJA ČLOVEŠKEGA TELESA

COMPENDIUM TOPOGRAFSKE ANATOMIJE
IN NAVODILA ZA VAJE

Božena Pejković

Avgust 2021

Naslov / Title:

Anatomija človeškega telesa /
Anatomy of Human Body

Podnaslov / Subtitle:

Compendium topografske anatomije in navodila za vaje / *Compendium of Topographic Anatomy and Instructions for Exercises*

Avtorica / Author:

Božena Pejkovič
(Univerza v Mariboru, Medicinska fakulteta)

Recenzenta / Review:

Ivan Krajnc
Kazimir Miksič

Lektor / Language editing

Marko Jesenšek

Grafično oblikovanje / Designers:

Dravska tiskarna Maribor

Založnik / Published by:

Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba
Slomškov trg 15, 2000 Maribor, Slovenija
<https://press.um.si>, zalozba@um.si

Izdajatelj / Co-published by:

Univerza v Mariboru, Medicinska fakulteta
Taborska ulica 8, 2000 Maribor, Slovenija
<http://mf.um.si/>, mf@um.si

Izdaja / Editon:

Prvi ponatis prve izdaje

Tisk / Printed by:

Tiskarna Koštomaj d.o.o.

Naklada / Number of copies:

400 izvodov

Dostopno na / Available at:

<https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/603>

Leto izdaje / Year of issue:

Maribor, avgust 2021

DOI

<https://doi.org/10.18690/978-961-286-508-5>

ISBN

978-961-286-508-5 (mehka vezava)

Cena / Price:

6,38 €

Odgovorna oseba založnika / For publisher:

prof. dr. Zdravko Kačič, rektor Univerze v Mariboru

Citiranje/Attribution

Pejkovič, B. (2021). *Anatomija človeškega telesa: compendium topografske anatomije in navodila za vaje*. Maribor: Univerzitetna založba. DOI: <https://doi.org/10.18690/978-961-286-508-5>

Pravni poduk

© Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba / University of Maribor, University Press. Vse pravice pridržane.

Brez pisnega dovoljenja založnika je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, predelava ali druga uporaba tega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranjevanjem v elektronski obliki. / *All rights reserved. No part of this book may be reprinted or reproduced or utilized in any form or by any electronic, mechanical, or other means, now known or hereafter invented, including photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, without permission in writing from the publisher.*

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

611(075.8)(076)

PEJKOVIČ, Božena

Anatomija človeškega telesa : compendium topografske anatomije in navodila za vaje / Božena Pejkovič. - 1. ponatis 1. izd. - Maribor : Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba, 2021

ISBN 978-961-286-508-5

DOI: <https://doi.org/10.18690/978-961-286-508-5>

COBISS.SI-ID 72385539

Predgovor

Compendium topografske anatomije človeškega telesa in navodila za vaje je učbenik za študente medicine. Omogoča jim, da ob predavanjih, vajah in dodatnem študiju strokovne literature čim bolj natančno in učinkovito spoznajo topografsko anatomijo človeškega telesa in da svoje že pridobljeno znanje v kratkem času obnovijo. Študente seznanja s splošnimi pravili in najpogostejšimi postopki anatomske makrodisekcije, zahteva pa dobro teoretično predznanje, ki je pri anatomiji pogoj za natančno in učinkovito delo v praksi.

Učbenik je sestavljen po učnem programu za študente medicine na Medicinski fakulteti Univerze v Mariboru, namenjen pa je vsem, ki jih zanimajo vprašanja s področja topografske anatomije.

Maribor, april 2007

Božena Pejković

Kazalo

PREDGOVOR	3
KAZALO	4
UVOD	7
SPLOŠNA NAVODILA	8
ORIENTACIJSKE RAVNINE ČLOVEŠKEGA TELESA	9
ZGORNJI UDM - embrum superius s. extremitas superior	10
Sprednja stran zgornjega uda	10
Zadnja stran zgornjega uda	14
SPODNJI UDM - embrum inferius s. extremitas inferior	16
Sprednja stran spodnjega uda	16
Zadnja stran spodnjega uda.	20
PRJNI KOŠ – Thorax	24
Stene	24
Notranjost, votlina prsnega koša – Cavitas thoracis	27
Potek disekcije sten in vsebine prsnega koša – A	28
Potek disekcije vsebine prsnega koša – B	30
Potek disekcije zadnje stene prsnega koša – C.	35
TREBUH – Abdomen.	36
Stene	36
Potek disekcije antero - lateralne stene abdomna	38
Trebušna votlina – Cavum abdominis.	39
MEDENICA – Pelvis	46

VRAT IN GLAVA – Collum s. cervix et caput	50
Sprednja stran vratu.	50
Zadnja stran vratu – Regio cervicalis posterior s. regio nuchae s. regio nuchalis	54
Topografija glave	54
Ustna votlina – Cavitas s. cavum oris.	56
Žrelo – Pharynx	58
Nosna in obnosne votline – Cavitas nasi et sinus paranasales.	60
Grlo – Larynx	61
Ščitnica – Glandula thyroidea	62
Obščitnice – Glandulae parathyroideae.	62
Karotidno telesce - Glomus caroticum in Karotidni sinus - Sinus caroticus . . .	62
Oko – Organum visus	63
Organ za ravnotežje in sluh – Organum vestibulocochleare	66
CENTRALNI ŽIVČNI SISTEM – Systema nervosum centrale	68
Hrbtenjača – Medulla spinalis.	69
Rombencefalon – Rhombencephalon	71
Srednji možgani ali mezencefalon – Mesencephalon	74
Vmesni možgani – Diencefalon in tretji možganski prekat - Diencephalon in ventriculus tertius	76
Veliki možgani – Telencephalon s. cerebrum	79
Zunanja morfologija	79
Struktura telencefalona	81
Možganska skorja – Cortex cerebri	81
Subkortikalne formacije sive substance ali bazalni gangliji – Nuclei basales	82
Bela substanca (substantia alba) telencefalona	83
Lateralni prekat - Ventriculus lateralis	84
Možganske ovojnice – Meninges	84
Vaskularizacija možganov	85
LITERATURA	87

»Exercitatio optimus magister est«*
Publius Cornelius Tacitus (a. d. 50 – 120)

UVOD

Tridimenzionalno predstavo človeškega telesa ali katerega koli tridimenzionalnega predmeta lahko dobimo samo ob pogledu na tridimenzionalni model. Slika (tudi 3D - predstavitev) je vedno dvodimenzionalna, 3D - predstavitev pa poskuša tridimenzionalnost čim bolj približati. Anatomija, predvsem topografska, pa proučuje tridimenzionalne modele – preparate človeškega telesa. Osnovna praktična metoda v anatomiji je rezanje, seciranje. Termin anatomija je grškega izvora: **ανατομή, η** (anatome) – rezanje, izpeljanka iz **ανατέμνω** (anatemno) – rezati, oz. secirati, kar je izpeljanka iz latinskega glagola **seco 1. secui, sectum** rezati in **disseco 1. dissecui, dissectum** – razrezati; od tod sloveanski strokovni izrazi sekcija, disekcija, seciranje. V anatomiji uporabljamo makroskopsko ali makrodisekcijo, v histologiji in mikroskopski anatomiji pa mikroskopsko ali mikrodisekcijo.

Med seciranjem je potrebno ohranjati čim bolj naravne odnose, tako da je preparat kot celota viden tudi na koncu vaji.

Nekateri ljudje svoje telo darujejo medicinskim ustanovam – po njihovi smrti ga lahko uporabljajo za znanstveno, raiskovalno in izobraževalno delo, tj. za disekcijo. Gre za poseben dar in veliko predanost znanosti in tega se moramo zavedati vsi, tudi študenti medicine – **s truplom moramo ravnati spoštljivo in po načelih medicinske etike**. V prostoru, kjer se izvaja disekcija, ali kjer se nahaja truplo, pripravljeno za vajo, **stojimo**. Disekcijo in ogled že pripravljenega preparata izvajamo pazljivo; ničesar ne smemo poškodovati; truplo mora biti zaščiteno pred izsušitvijo – zato ga med vajo odkrivamo le, kolikor je potrebno, po končani vaji pa ga pokrijemo.

SPLOŠNA NAVODILA

Predpogoj za korektno in uspešno disekcijo je dobro teoretično znanje in manualna spretnost preparatorja.

Incizije (rezi) kože

Debelina kože je 1–2 mm, zato moramo paziti, da ne poškodujemo podkožne strukture. Za rez uporabimo konico skalpela, koren roke mora biti na preparatu. Rob kože (med dvema incizijama) držimo s topo pinceto, z ostrim skalpelom pa pazljivo prerežemo vlakna, ki povezujejo kožo s podkožno fascijo. Maščobno podkožno tkivo odstranimo s topo disekcijo, ker tako ohranimo največ elementov - s prsti, s topo pinceto, ali z zaprtimi škarjami odstranimo gosto vezivno tkivo.

Za lažje razpoznavanje

Na truplu so arterije in živci skoraj enake barve – ločimo jih po tem, da so arterije "votle", tj. podobne praznim elastičnim cevem in imajo lumen, svetlino; živci so kompaktni, "trakasti" in nimajo lumna. Vene so temnejše, modročrne, postmortalni koagulum (strdek), ki se nahaja v njih, delno ali popolnoma izpolnjuje njihov lumen. Vene spremljajo arterije – tanjše arterije praviloma dve veni, arterije večjega premera pa ena vena.

ANATOMIJA ČLOVEŠKEGA TELESA: COMPENDIUM TOPOGRAFSKE ANATOMIJE IN NAVODILA ZA VAJE

BOŽENA PEJKOVIĆ

Univerza v Mariboru, Medicinska fakulteta,
Maribor, Slovenija.

E-pošta: bozena.pejkovic@um.si

Povzetek Compendium topografske anatomije in navodila za vaje je priročni učbenik, ki omogoča študentom medicine da ob predavanjih, seminarjih, vajah in dodatnem študiju strokovne literature v kratkem času obnovijo svoje že pridobljeno znanje iz topografske anatomije človeškega telesa, študente seznanja s splošnimi pravili in najpogostejšimi postopki anatomske makrodisekcije.

Ključne besede:

anatomija človeškega telesa,
topografija,
compendium,
makrodisekcija,
navodila

Univerza v Mariboru

Medicinska fakulteta

Cena: 6,38 €

978-961-286-508-5

